

Katarina Pijetlovic

**EUROOPA LIIDU
OLULISEMAD
SPORTI PUUDUTAVAD
KOHTULAHENDID**

+

+

SISUKORD

+	EUROOPA LIIDU OLULISEMAD SPORTI PUUDUTAVAD KOHTULAHENDID	3
	Walrave ja Koch [1974]	3
	Faktiline taust.....	3
	Otsus ja selle mõju spordile.....	4
	Donà [1976]	4
	Faktiline taust.....	4
	Otsus ja selle mõju spordile.....	4
	Bosman [1995]	5
	Faktiline taust.....	5
	Otsus ja selle mõju spordile	5
	Deliège [2000].....	6
	Faktiline taust.....	6
	Otsus ja selle mõju spordile.....	6
	Lehtonen [2000]	7
	Faktiline taust	7
	Otsus ja selle mõju spordile.....	7
	Kolpak [2003] ja Simutenkov [2005].....	8
	Faktiline taust.....	8
	Otsus ja selle mõju spordile.....	8
	Meca-Medina ja Majcen [2006]	9
	Faktiline taust.....	9
	Otsus ja selle mõju spordile.....	9
	MOTOE [2008]	10
	Faktiline taust.....	10
	Otsus ja selle mõju spordile.....	11

EUROOPA LIIDU OLULISEMAD SPORTI PUUDUTAVAD KOHTULAHENDID

WALRAVE JA KOCH [1974]¹

Faktiline taust

Walrave ja Koch olid kaks Hollandi professionaalset liidrisõidu liidermootorratturit (*peace maker*). Iga pedaalide jõul töötaval jalgrattal osaleja (nn *stayer*) järgneb oma liidermootorrattale. Tänu liidermootorratta tekitatavale vaakumile võivad staierid saavutada kiirusi kuni 100 km tunnis. Staier ja liidermootorratas moodustavad meeskonna ja erinevalt kergejõustiku tempotegijatest on liidermootorrattal sellel spordialal keskne roll. Walrave ja Koch olid ühed parimatest liidermootorratturitest kogu maailmas. Kui Hollandi esindajatel ei läinud rahvusvahelistel võistlustel eriti hästi, otsustasid Walrave ja Koch pakkuda oma teenuseid Belgia ja Saksamaa staieritele. Aga Rahvusvahelise Jalgratturite Liidu (Union Cycliste Internationale – UCI) eeskirjad olid muutunud ja nägid ette, et alates 1973. aastast pidid rahvusvahelistel võistlustel osalev liidermootorrattur ja staier olema samast rahvusest. Walrave ja Koch nägid selle eeskirjas kodakondsuse põhjal diskrimineerimist ja tõsist piirangut oma kutsealastele võimalustele. Seetõttu väitsid nad, et rikuti Euroopa Ühenduste asutamislepingu („EÜ asutamislepingu“ või „asutamislepingu“) artiklit 12 (mittediskrimineerimise säte), artiklit 39 (tööjõu liikumisvabadus) ja artiklit 49 (teenuste osutamise vabadus).

Walrave ja Koch

¹ Kohtuasi 36/74 *Walrave and Koch versus Union Cycliste Internationale* ja teised [1974] EKL 1405.

Otsus ja selle mõju spordile

See oli esimene spordivaldkonna juhtum, milles otsustajaks oli Euroopa Ühenduste Kohus („EÜK“ või „Kohus“), nii et kõigepealt tuli kindlaks teha, kas Euroopa Liidu õigus on spordi suhtes kohaldatav. Otsuse lõige 4 on seetõttu väga laialt tuntud. Kohus leidis, et:

„spordiga tegelemine kuulub ühenduse õiguse kohaldamisalasse ainult siis, kui see on majandustegevus EMÜ asutamislepingu artikli 2 tähenduses.”.

Eeskirjad, mis puudutavad ainult sporti ja millel ei ole mingit pistmist majandusliku tegevusega, ei kuulu asutamislepingu kohaldamisalasse. Seda tuntakse Euroopa Liidu õiguses kui spordierandit. Sellele tuginedes kehtestas Kohus artiklis 12 toodud kodakondsuse põhjal mittediskrimineerimise põhimõtte erandi:

„spordivõistkondade koosseisule, eriti kui tegemist on rahvusvõistkondadega, sest nende võistkondade koosseis on ainult sporti puudutav küsimus, millel ei ole mingit seost majandustegevusega.”.

Spordivõistkondade koosseis loetakse ainult sporti puudutavaks küsimuseks ja jääb seega väljapoole EÜ asutamislepingu kohaldamisala. Walrave ja Koch kaotasid selle kohtuasja.

DONÀ [1976]²

Faktiline taust

Itaalia Jalgpalliföderatsiooni (FIGC) eeskirja kohaselt on nõutav, et mängijatel peab olema föderatsiooni liikmekaart. Neid kaarte saab välja anda ainult FIGC ja ainult Itaalias elavatele Itaalia kodakondsusega mängijatele. Selle eeskirja erandina võivad liikmekaardi saada ka välismaa kodanikud, kes ei ole kunagi olnud ühegi välismaise föderatsiooni liikmed, kes elavad Itaalias ja kes taotlevad enda registreerimist noorte, amatööride või vabaaja harrastajatena. See eeskiri sätestas range piirangu Itaalias profijalgpalli mängivatele mitteitaallastest jalgpalluritele. Eeskirja vaidlustas Itaalias tegutsev agent, kes tegeles mängijate värbamisega välismaalt. Kohtul paluti otsustada, kas Itaalias profijalgpallivõistlustel mängimisele kehtiv siseriiklik nõue on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Donà

Otsus ja selle mõju spordile

Kohus leidis, et spordiorganisatsioonide eeskirjad,

„mille kohaselt kuulub jalgpallivõistlustel professionaalse või poolprofessionaalse jalgpallurina osalemise õigus ainult asjaomase liikmesriigi kodanikele, on vastuolus asutamislepingu artiklitega 12, 39 ja 49. Erandiks on olukord, kui selliste eeskirjade või

² Kohtuasi 13/76 *Gaetano Donà versus Mario Mantero* [1976] EKL 1333.

tegevuspõhimõtetega välistatakse välismaiste jalgpallurite teatud võistlustel *osalemine* põhjustel, milleks ei ole majanduslikud põhjused, vaid selliste võistluste erilisest olemusest ja kontekstist tulenevad kaalutlused, mis seega kujutavad endast ainult spordialaseid põhjuseid.”.

Ainult professionaalsete või poolprofessionaalsete mängijate mainimise põhjuseks on eristada neid amatöör- ja mittemajanduslikest tegevustest, millele ei laiene asutamislepingu liikumisvabadusi käsitlevate sätete kaitse. *Donà* kohtuasja otsusega muudeti *Walrave ja Kochi* reeglit: rahvusmeeskondade koosseisu erand reformuleeriti mängijate teatud võistlustel osalemise välistamiseks puhtalt spordiga seotud põhjustel.

BOSMAN [1995]³

Faktiline taust

Jalgpallur Jean Marc Bosman vaidlustas kaks erinevat UEFA eeskirja. Esimene neist oli seotud mängijate üleviimise süsteemiga, mille kohaselt nõuti, et klubid maksaksid üleviimistasu ka siis, kui mängija leping on lõppenud ja klubi ei ole pakkunud talle uut lepingut. Kui uus klubi ei ole valmis üleviimistasu maksma ja läbirääkimised mängija endise klubiga ei anna tulemusi, jäetakse mängija ilma võimalusest leida tööd. Teine vaidlustatud eeskiri oli niinimetatud 3+2 reegel, mille kohaselt on klubidel oma ametlikel võistlustel lubatud väljakule tuua ainult piiratud arv välismaalastest mängijaid. See oli ülimalt diskrimineeriv eeskiri, mis erines üleviimist käsitlevast eeskirjast, mis ei diskrimineerinud, vaid kujutas endast takistust töötajate, st tööjõu vabale liikumisele.

Bosman

Otsus ja selle mõju spordile

Selles kohtuasjas tehtud otsus ja selle mõju on keeruline, nii et siinkohal on võimalik käsitleda vaid selle põhiolemust. Seoses 3+2 reegli kodakondsuspiirangutega luges Kohus selle töötajate liikumisvabaduse piiranguks ja artikli 39 rikkumiseks, mida ei saa õigustada ühegi UEFA esitatud põhjendusega. Piirangute kehtestamist välismaalaste arvule võistkondade ametlikel võistlustel (kui nad ei esinda oma kodumaad) loetakse õigusvastaseks, kuna see puudutab „elukutselise mängija tegevuse põhiolemust”. Pärast seda otsust olid Arsenal ja Chelsea esimesed klubid, mis panid oma ametlikel võistlustel väljakule ainult välismaalastest koosneva stardikoosseisu. Bosmani kohtuasja tulemusel on muutunud klubide äristrateegiad: selle asemel, et keskenduda kodumaistele talentidele ja investeerida noorte treeningprogrammidesse, on klubid keskendunud mängijate

³ Kohtuasi C-415/93 *Union Royale Belge Sociétés de Football Association ja teised versus Bosman ja teised* [1995] EKL I-4921.

ostmisele rahvusvaheliselt jalgpallurite turult. Seda otsust on kritiseeritud selle poolest, et see vähendas konkurentsitasakaalu Euroopa jalgpallis, suurendades lõhet jõukate ja muude klubide vahel.

Pärast Kohtu otsust üleviimissüsteemi kohta tuli ümber kujundada ka rahvusvahelised üleviimiseeskirjad. Uute eeskirjade kohaselt on mängijad, kelle leping nende klubiga on lõppenud, „vabad mängijad“ ja nende üleviimine toimub ilma tasu maksmata. Lepinguga seotud mängijate suhtes üleviimistasu siiski kehtib. See otsus ei puuduta ühe ja sama assotsiatsiooni klubide vahelisi sisemisi üleviimiseeskirju seoses nende rahvsmängijaga, mitte-Euroopa Liidu kodanike üleviimist ühest EL liikmesriigist teise, üleviimist Euroopa Liidust kolmandatesse riikidesse ja rahvusmeeskondade koosseisu. Otsuses määratletud õigusreeglid kehtivad kõikide spordialade, mitte ainult jalgpalli suhtes.

DELIÈGE [2000]⁴

Faktiline taust

Belgia Judoliit keeldus andmast Belgia naisjudomaadlejale Christelle Deliège'ile luba osaleda 1992. aasta Barcelona olümpiamängudel ja 1996. aasta Atlanta olümpiamängudel, kuna ta ei täitnud vajalikke kvalifikatsioonikriteeriume. Kuigi judot loetakse amatöörspordialaks, uskus Deliège, et tegeleb majandusliku tegevusega ja omab seega EÜ asutamislepingu teenuste osutamise vabadust käsitleva artikli 49 kohaselt majanduslikke õigusi. Kohtul paluti otsustada, kas selle artikliga oli vastusolus nõuda professionaalsetelt või poolprofessionaalsetelt sportlastelt või professionaalse või poolprofessionaalse tegevusega tegelevatelt isikutelt oma föderatsioonilt loa saamist minekuks võistlustele, kus ei toimu rahvusmeeskondade vahelist võistlemist.

Otsus ja selle mõju spordile

Amatöörspordilased ei jää automaatselt EL õiguse kohaldamisalast välja, kuna spordivõistluste korraldamine võimaldab korraldajatel kasutada ringhäälingu- ja sponsorlusõigusi kommertseesmärkidel ning kuna Deliège sai treenimiseks ja võistlemiseks toetust. Lisaks leiti, et on olemas ka piiriülene mõju, sest ühed olümpiamängud toimusid Barcelonas, mis asub EL liikmesriigis. Muul juhul loetaks olukorda täielikult Belgia siseasjaks ja väljaspool EL õiguse kohaldamisala olevaks.

Kohus leidis, et valikueeskirjad on sporditegevuse korraldamises vältimatud ja ei ole iseenesest takistuseks teenuste osutamise vabadusele. Igaühe lubamine sellistele võistlustele nagu olümpiamängud

Deliège

⁴ Liidetud kohtuasjad C-51/96 ja C-191/97 *Christelle Deliège versus Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL, Ligue belge de judo ASBL, Union européenne de judo ja François Pacquée* [2000] EKL I-2549.

on ilmselgelt mittetoimiv lähenemisviis ja mingid valikukriteeriumid peavad olema. Samas aga lisas Kohus, et spordiorganisatsioonid peavad suutma näidata, et valikueeskirjad põhinevad objektiivsetel kriteeriumitel.

LEHTONEN [2000]⁵

Faktiline taust

Soome korvpallur Jyri Lehtonen viidi üle Soome korvpallimeeskonnast Belgia meeskonda. Belgia Korvpalliföderatsioon aga keeldus teda registreerimast, kuna üleviimine ei olnud toimunud ettenähtud ajavahemiku – nn „üleviimisakna“ – jooksul. Registreerimata mängijad ei saa aga osaleda Belgia võistlustel. Ent Castors Braine, Belgia meeskond, kes oli Lehtoneni endale saanud, juba mängis temaga ja võitis mängu. Tulemus tühistati, sest nad olid toonud väljakule registreerimata mängija. Castors Braine ja Jyri Lehtonen esitasid asja riiklikule kohtule, mis edastas EÜK-le küsimuse üleviimistähtaegade seaduslikkuse kohta vastavalt asutamislepingu artiklile 39.

Lehtonen

Otsus ja selle mõju spordile

Kohus leidis, et üleviimisaknad on takistuseks artikli 39 kohaselt tagatud vabadustele, kuigi see on seotud mängijate väljakule lubamisega ja mitte nende töölevõtmisega. Ent Kohus asus seejärel analüüsima, kas sellisele takistusele on mingit võimalikku põhjendust. Leiti, et eeskirju õigustab mängu nõuetekohase korralduse vajadus, sest keset hooaega toimuvad üleviimised võiksid oluliselt muuta meeskonna spordialast tugevust ja seega ka meeskondade vahelist võistlusvõimet meistrivõistluste ajal. Edu spordivõistlusel peaks peegeldama osalejate tulemusi terve meistrivõistluste perioodi vältel. Üleviimisaknad arvatakse seetõttu spordierandi valdkonda.

Selle õigusreegli kehtestamisest hoolimata leiti, et antud konkreetse asjas olid üleviimisaknad ebaproportsionaalsed, kuna need olid väljastpoolt Euroopa Liitu pärit mängijatele avatud oluliselt kauem. Rahvusvaheliste ja EL mängijate vaheline diskrimineerimine tõestas, et üleviimised oleksid võinud toimuda ka pärast EL mängijatele kehtestatud tähtaega ja ei oleks takistanud mängu nõuetekohast korraldamist. Kohus avaldas arvamust, et sellisele diskrimineerimisele võib olla objektiivseid põhjendusi, aga ei ole seda selgitanud ega taolistest põhjendustest näiteid toonud ning Belgia Korvpalliföderatsioon ei ole esitanud oma kohtuasja toetuseks selles osas mingeid väiteid.

⁵ Kohtuasi C-176/96 *Jyri Lehtonen ja Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL versus Fédération royale belge des sociétés de basket-ball ASBL (FRBSB)* [2000] EKL I-2681.

KOLPAK [2003]⁶ JA SIMUTENKOV [2005]⁷

Faktiline taust

Kolpaki kohtuasi puudutas Slovakkia käsipallurit, kellel oli leping ühe Saksamaa käsipalliklubiga. Saksamaa Käsipalliföderatsiooni eeskirjade kohaselt pidid kõik mitte-Euroopa Liidu mängijate litsentsid olema märgistatud tähega „A“. Klubidel oli lubatud kasutada oma võistlustel ainult kahte A-litsentsiga mängijat.

Simutenkovi kohtuasi puudutas Venemaa jalgpallurit, kes töötas Hispaania jalgpallimeeskonnas. Hispaania esimeses divisjonis (*Spanish First Division*) kehtis kolme välismaalasest mängija piirang.

Ajal, mil *Kolpak* oma hagi esitas, ei olnud Slovakkia EL liikmesriik, ent sel oli ELiga sõlmitud assotsiatsioonileping, samas kui Venemaal oli sõlmitud partnerlusleping. Seega vaidlustasid mõlemad sportlased spordiföderatsioonide piiravaid eeskirju oma riikide ELiga sõlmitud lepingute põhjal, tuginedes eelkõige nende lepingute diskrimineerimist keelavatele sätetele.

Otsus ja selle mõju spordile

Kõigepealt kinnitas Kohus, et lepingu sätted, millele sportlased tuginesid, omavad otsesest jõudu, mis tähendab, et nendest tulenevad inimeste õigused. Seetõttu oli selge, et eeskirjad, mis piiravad mängijate õigust mängida, on diskrimineerivad ja rikuvad EÜ asutamislepingu artiklile 39 analoogseid sätteid lepingutes. Mängijatel oli õigus nõuda enda mittediskrimineerimist kodakondsuse põhjal, kui nad töötavad seaduslikult mis tahes EL liikmesriigis. Samas aga ei loo see otsus õigusi, mis puudutavad töötajate piiriülest liikumist riikides, millega EL on sõlminud sarnased lepingud⁸, vaid tagab ainult võrdse kohtlemise liikmesriigis, kus nad töötavad.

Kolpak ja Simutenkov

6 Kohtuasi C-438/00 *Deutscher Handballbund versus Kolpak* [2003] EKL I-4135.

7 Kohtuasi C-265/03 *Igor Simutenkov versus Ministerio de Educación y Cultura, Real Federación Española de Fútbol*, [2005] EKL I-2579.

8 Näiteks Moldova, Ukraina, Alžeeria, Maroko, Armeenia, Usbekistan, Aserbaidžaan jpt.

MECA-MEDINA JA MAJCN [2006]⁹

Faktiline taust

See kohtuasi puudutas kahte professionaalset uujat, kes leiti olevat rikkunud Rahvusvahelise Olümpiakomitee poolt vastuvõetud dopinguvastaseid eeskirju. Nende nandroloonitest oli positiivne ja nende tegevus peatati Rahvusvahelise Ujumisföderatsiooni dopingukomisjoni poolt, mis kehtestas ka nende spordiala eeskirjad.¹⁰ Dopinguvastaste eeskirjade proportsionaalsust vaidlustades väitsid avaldajad, et need rikkusid sportlaste õigusi vastavalt asutamislepingu konkurentsisätetele (artikkel 81, kartellide keeld, ja artikkel 82, turgu valitseva seisundi kuritarvitamise keeld) ja teenuste osutamise vabadust käsitlevale artiklikele 49.

Meca-Medina ja Majcen

Otsus ja selle mõju spordile

Kohus on oluliselt piiranud *Walrave ja Kochi* otsuse lõikes 4 toodud spordierandi kohaldamisala. Otsuse lõikes 27 märgitakse, et:

„puhtalt asjaolu, et mingi eeskiri puudutab ainult sporti, et välista selle eeskirjaga reguleeritava tegevusega tegelevat isikut ega selle eeskirja kehtestanud organit asutamislepingu kohaldamisalast.”.

See viitab, et kui konkreetne spordiala langeb asutamislepingu kohaldamisalasse, võidakse kontrollida seda ala reguleerivate eeskirjade vastavust liikumisvabadust ja konkurentsi käsitlevatele sätetele isegi siis, kui tegemist on „ainult sporti puudutavate” eeskirjadega. Lisaks ei välista asjaolu, et eeskirjad leitakse liikumisvabaduse sätete kontekstis ainult sporti puudutavat, neid eeskirju konkurentsisätetega seotud hindamisest. Need peavad vastama asutamislepingu mõlemas mainitud sättes kehtestatud nõuetele eraldi. Kõige lõpuks pööras Kohus oma tähelepanu artikli 81 lõike 1 rakendamisele. Lõikes 42 märgitakse, et:

„EÜ asutamislepingu artikli 81 lõikes 1 sätestatud keeld ei pruugi hõlmata igat ettevõtjate vahelist lepingut või ettevõtjate assotsiatsiooni otsust, mis piirab osapoolte või ühe osapoole tegevusvabadust. Selle sätte rakendamisel konkreetse juhtumi puhul tuleb kõigepealt arvesse võtta ettevõtjate assotsiatsiooni otsuse tegemise või mõju avaldumise üldist konteksti ja eriti selle **eesmärke**. Seejärel tuleb kaaluda, kas sellest tulenevad konkurentsi piiravad mõjud on nende eesmärkide saavutamisel **vältimatud** ja (*Wouters ja teised*, lõige 97) ja nende suhtes **proportsionaalsed**.”¹¹

⁹ Kohtuasi C-519/04 *David Meca-Medina ja Igor Majcen versus Euroopa Ühenduste Komisjon* [2006] EKL I-6991.

¹⁰ Apellatsioonitegevuse peatamise kohta esitati kõigepealt spordivahekohtule, mis kinnitas dopingukomisjoni otsust, ent hiljem, kui teaduslikud katsed näitasid, et ka inimkeha võib teatud toiduainete tarbimisel endogeenselt toota nandrolooni metaboliite tasemel, mis ületab aktsepteeritavaid limiite, vähendas sanktsioonid kahe aastani. 2001. aastal aga esitasid avaldajad kaebuse Komisjonile, kelle otsuse nad kaebasid edasi esimese astme kohtule ja kõige lõpuks esitati esimese astme kohtu otsus Euroopa Ühenduste Kohtule.

¹¹ C-519/04 *Meca-Medina*, lõige 42.

Seda kolmeastmelist analüüsi (tunnustatud eesmärk, mida eeskiri kaitseb, vältimatus/vajalikkus ja eeskirja proportsionaalsus) rakendati ka selles kohtuasjas. Asjaolu, et dopingueeskirjad on mõeldud kaitsma ausa mängu ja spordieetika eesmärke ei välista neid konkurentsitätete kohaldamisalast; nendest tulenevat majanduslikku mõju tuleb vaadelda vältimatuskontrolli ja proportsionaalsusnõude valguses. Leiti, et eeskirjad piiravad sportlaste tegevusvabadust, aga kuna nende üldine eesmärk on tagada õiglane mänguväli ja kaitsta spordivõistluste ausus ning sanktsioonid on dopingukeelu järgimise tagamiseks vajalikud, siis loeti piirangud eeskirjas vältimatuks. Samuti leidis Kohus, et sportlased ei ole näidanud eeskirjade ebaproportsionaalsust. Seega sportlased kaotasid. Erilist tähtsust selle valdkonna õiguse arengu mõistmisel omab asjaolu, et nad ei kaotanud selle pärast, et eeskirjad puudutasid ainult sporti, vaid selle pärast, et need eeskirjad vastasid Kohtu poolt lõikes 42 kirjeldatud *Woutersi* testi nõuetele.

Spordiorganisatsioonid seda otsust ei tervitanud. Rahvusvaheline Olümpiakomitee (ROK)¹² ja kaks suurimat jalgpalliorganisatsiooni (FIFA ja UEFA)¹³ nägid selles rünnakut oma autoriteedile ja tarbetut sisetungi spordi autonoomia valdkonda. *Meca-Medina* tegi lõpu *Walrave ja Kochi* otsuse lõikes 4 toodud konstitutsionaalsele eristusele, jättes spordierandi kohaldatavaks ainult vähete eeskirjade suhtes. Teisest küljest aga ei tähenda eeskirjade hindamine konkurentsitätete kontekstis iseenesest seda, et need leitakse neid sätteid rikkuvat.

MOTOE [2008]¹⁴

Faktiline taust

Kreeka liicluseeskirja artikli 49 kohaselt mootorrattaürituste korraldamiseks annab korraldajatele loa avaliku korra minister või tema volitatud asutus, ent alles pärast seda, kui korraldajad on saanud nõusoleku Rahvusvahelise Mootorrattaspordiföderatsiooni (*Fédération Internationale de Motocyclisme*) ametlikult esindajalt Kreekas. Selleks ametlikuks esindajaks Kreekas oli Kreeka klubi ELPA (Automobile and Touring Club of Greece), juriidiline isik ja mittetulundusühing Kreekas, mis ise korraldas samalaadseid üritusi. Liicluseeskirja artikliga 49 anti seega ELPA-le monopolipositsioon mootorrattaürituste korraldamise üle Kreekas. MOTOE (Kreeka Mootorrattaföderatsioon)

MOTOE

¹² „Olympic Chief Fears EU Grip on Doping“ 17. oktoober 2007, Financial Timesi intervjuu, Roger Blitz, London. Saadaval aadressil http://www.ft.com/cms/s/0/9efbeedc-7cf3-11dc-ae2-0000779fd2ac.html?ncklick_check=1.

¹³ Infantino, Gianni „Meca-Medina: A Step Backwards for the European Sports Model and the Specificity of Sport?“ Spordiõigus: haldus ja praktika, köide 13, nr 5, oktoober 2006, lk 3-4.

¹⁴ 1. juuli 2008.a otsus kohtuasjas C-49/07 *Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (MOTOE) versus Elliniko Dimosio*.

plaanis korraldada Kreekas mootorrattavõistluse, ent ELPA keeldus selleks ilma konkreetse põhjusega oma nõusolekut andmast ja seetõttu ei saadud ka pädeva ministeeriumi luba. EÜ asutamislepingu artiklike 82 ja artikli 86 lõikele 1 tuginedes esitas MOTOE Kreeka riigikohtule rahalise kahju nõude valitsuse vastu.¹⁵ MOTOE väitis, et ELPA kuritarvitas oma monopoolset positsiooni, keeldudes andmast oma nõusolekut plaanitud üritusele loa saamiseks.

Otsus ja selle mõju spordile

Kõigepealt leidis Kohus, et ELPA kujutab endast „ettevõtjat“ hoolimata asjaolust, et osa selle tegevusest seisneb liikluseeskirja artikliga 49 talle pandud avaliku võimu teostamises ja et tegemist on mittetulundusühinguga – see pakub oma teenuseid turul, konkureerides teiste, kasumit taotlevate ettevõtjatega.¹⁶ Liigitamine ettevõtjaks tähendab, et spordiorganisatsiooni võib kontrollida täpselt samamoodi nagu mis tahes äriühingut. Lisaks hõlmas tooteturg määratluse kohaselt esiteks mootorrattaürituste korraldamist ja teiseks nende kasutamist kommertseesmärgil sponsorluse, reklaami ja kindlustuslepingute näol.¹⁷ Polnud kahtlust, et ELPA omas asjaomasel turul valitsevat seisundit, nagu Kohus selle määratles. ELPA monopol oli seadusega määratud ja seega oli vajalik artikli 86 kohane kontroll.

Kohus kordas arvukates otsustes rakendatud reeglit, et artiklit 82 ei riku lihtsalt valitseva positsiooni *olemasolu või tugevdamine* (isegi kui see positsioon on saadud riigi poolt antavate eri- või ainuõiguste saamise teel), vaid selle positsiooni *kuritarvitamine*. Samas aga nähtub lõigetest 49 ja 50 üpris selgesti, et Kohus loeb artikli 86 lõike 1 koos artikliga 82 rikutuks, kui valitsev positsioon loob *võimaluse*, mille kaudu ettevõtja võib toime panna kuritarvitamise. ELPA korraldas ise ja kasutas kommertseesmärgil mootorrattaüritusi ning peale selle oli tema ülesanne anda oma nõusolek teistele korraldajatele. Need erinevad volitused andsid ELPA-le oma konkurentide ees selge eelise. ELPA sai piirata teistele operaatoritele juurdepääsu asjaomasele turule.¹⁸ Sellist regulatiiv- ja kommertsfunktsioonide vahelist huvide konflikti on loetud iseenesest artikli 86 lõike 1 ja artikli 82 kombinatsiooni rikkuvaks. Samas aga oli Euroopa Ühenduste Kohtu viimane sõna selle kohtuasjas järgmine:

„[...] eeskiri, mis annab juriidilisele isikule nagu ELPA volituse anda mootorrattaürituste korraldamise loa taotlustele oma nõusolek ilma, et selle volituse suhtes rakendataks piiranguid, kohustusi ja kontrolli, võib viia selleni, et juriidiline isik, kellele selle nõusoleku

¹⁵ Selle artikli kohaselt võib riik anda ettevõtjatele eri- või ainuõigusi teatud tegevuste teostamiseks.

¹⁶ Otsuse lõiked 25 ja 27.

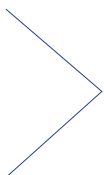
¹⁷ Otsuse lõige 33.

¹⁸ *Ibid.* lõige 51.

andmine on usaldatud, hakkab konkurentsi moonutama, soosides üritusi, mida ta ise korraldab või mille korraldamises ta osaleb.¹⁹ [kursiivis rõhuasetus lisatud].

Ent Kohtu sellest sõnastusest tuleneb, et isegi kui see huvide konflikt rikub artikli 86 lõiget 1 koos artikliga 82, ei oleks seda rikkumist olemas, kui ELPA suhtes rakendataks asjakohast kontrollistandardit. Selle kohtuasja asjaoludele tuginedes aga ELPA suhtes sellist kontrolli ei rakendatud ja Kreeka riik jäi asjas kaotajaks. MOTOE otsusega loodud reelgi kohaselt on võimalik põhjendada spordiasutuste korraldus- ja kommertsfunktsioonide vahelist huvide konflikti, mille tulemusel spordiasutus võib oma valitsevat positsiooni kuritarvitada.

+

+

¹⁹ Otsuse lõiked 51 ja 52.